

Науковці, представники влади і громадськості обговорили напрямки та результати євроінтеграційних процесів на Житомирщині

26.04.24

Житомирщина історична

0 Коментарі

24 квітня в Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбувся круглий стіл **«Євроінтеграція України: виклики та перспективи»** (Зустріч з представниками органів державної влади Житомира та області, а також представниками громадського сектору, які реалізують різні напрямки європейської інтеграційної політики). Організатором заходу стала кафедра історії України ЖДУ ім. І. Франка, яка ще у червні 2023 року розпочала реалізацію проекту «Європейська інтеграція та Україна: історична пам'ять та міграційні виклики» за програмою Європейського Союзу Еразмус+ напрямку Жан Моне.

У вступному слові ректор університету **Галина Киричук** наголосила, що заходи такого рівня допоможуть проаналізувати і зрозуміти різні аспекти наближення нашої країни до ЄС та євроінтеграційні процеси, які відбуваються сьогодні в Україні.

Керівник проекту «Європейська інтеграція та Україна: історична пам'ять та міграційні виклики» в межах Програми Еразмус+, напрям Жан Моне, завідувачка кафедри історії України, доктор історичних наук, професор **Вікторія Венгерська** розповіла про поетапність реалізації проекту протягом наступних трьох років та основні напрямки роботи.

«Метою нашого заходу є посилення діалогу між академічним світом та суспільством, включаючи політиків на місцевому та державному рівнях, державних службовців, представників громадянського суспільства ЗМІ. Також це генерування знання та уявлення на підтримку формування політики ЄС, посилення ролі ЄС в Європі та локалізованому світі. Наш проект передбачає охоплення широкої громадськості, поширення знання про ЄС у найширших колах суспільства. Грант який виграла кафедра історії України нашого університету має тему «Європейська інтеграція та Україна: історична пам'ять та міграційні виклики» і передбачає в першу чергу запровадження навчальних дисциплін, здійснення наукових досліджень, підготовку публікацій як наукового, так і публіцистичного характеру, поширення цієї інформації у ЗМІ, соціальних мережах, в першу чергу з метою популяризації знань про ЄС, а також наш проект передбачає тісну співпрацю з органами влади і громадськими організаціями», - зазначила Вікторія Венгерська.

Керівник проекту ознайомила присутніх з ключовими завданнями проекту – покращення бакалаврської, магістерської програм в галузі історії відповідно до викликів сучасності, підвищення рівня знань щодо базових засад і принципів функціонування ЄС, процесів європейської інтеграції України, розуміння сутності проблем і політики історичної пам'яті, європейських міграційних процесів, а також поширення знань про ЄС.

Для реалізації окреслених завдань до навчальних програм різних рівнів включені нові курси і бакалаври Житомирського державного університету імені Івана Франка зараз мають можливість вивчати дисципліну «Європейські студії», магістри - «Історична пам'ять, історична політика країн ЄС та України», а здобувачі рівня доктора філософії - «Україна в європейських міграційних процесах». Найбільш зацікавлені та підготовлені студенти бакалаврського та магістерського рівнів працюють над підготовкою дипломних робіт відповідної тематики, а дві аспірантки пишуть докторські дослідження.

В 2026 році планується проведення міжнародної наукової конференції, яка підсумує діяльність протягом реалізації проекту. В журналі,

який видається на історичному факультеті Житомирського державного університету імені Івана Франка, - «Інтермарум: історія, політика, культура» будуть опубліковані основні дослідження. Передбачається, окрім організації круглих столів, й проведення літніх шкіл та інших заходів.

У виступі модератор заходу та керівник проекту Вікторія Венгурська акцентувала увагу зібрання на тому, що місією, яка покладається на представників громадських організацій, влади та науковців, є популяризація знань про демократичні засади функціонування ЄС, відповідні норми і стандарти життя, які втілюються в ідеали держави соціального добробуту. Базові цінності ЄС – повага до людської гідності, свободи, демократія, рівність, верховенство права є світоглядними принципами, які мають стати невід'ємною частиною нашого життя.

Розширенню інформаційної, наукової, експертної бази проекту кафедри історії України сприяє досвід і нові знання, які представники команди проекту здобули та продовжують здобувати у європейських університетах під час стажувань та наукових конференцій в Берліні, Регенсбурзі, Лейпцизі, Вільнюсі, Варшаві, Кракові, Лодзі, Познані, Жешува та інших містах.

Підсумовуючи свій виступ Вікторія Венгурська звернулася до учасників: *«Підтримка євроінтеграції має стати частиною українського світогляду, тому наше спільне завдання – пропагування відповідних ідей і усвідомлення того, що ми маємо спільними зусиллями формувати усвідомлений вибір євроінтеграції кожним мешканцем Житомирщини. Російсько-українська війна є цивілізаційним протистоянням, в якому наша країна та її громадяни чітко окреслили світоглядні та ціннісні пріоритети. Наша спільна діяльність в тилу спрямована на підтримку і закріплення цих цінностей, є важливим внеском в перемогу України, яка обрала європейський шлях».*

З доповіддю про перші євроінтеграційні проекти в Житомирському регіоні та їх результати виступив **Микола Кордон**, засновник та керівник Житомирського регіонального навчально-наукового центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України у 2004-2019 роках, що був створений і продовжує функціонувати в ЖДУ ім. І. Франка. Він зазначив: *«Росія веде боротьбу проти ЄС, веде боротьбу проти європейської інтеграції і будь-якої країни і не тільки України. Наш університет питаннями європейської інтеграції України займається 20 років. З 2004 року в університеті почав читатися курс «Європейська та євроатлантична інтеграція України». В цей час ніде в Україні такий курс не викладається. Було підготовлено методичне забезпечення, необхідні посібники, які видав київський Центр учбової літератури, Міністерство освіти і науки рекомендувало їх як посібник для вищих навчальних закладів України. Видано було збірник студентських наукових робіт. Нами було налагоджено співпрацю з обласною адміністрацією, міською радою, створено лекторську групу. Наш досвід вивчала вся Україна. Нашу роботу рекомендували київські Ліга Україна-НАТО та Інститут трансформації суспільства».*

Світлана Близнюк, заступник директора Департаменту освіти і науки Житомирської обласної військової адміністрації, розповіла про співпрацю з ЄС у сфері: *«Зкладами вищої освіти області проводиться системна робота включення до європейського освітнього простору: залучення до міжнародних проектів, академічна мобільність здобувачів і науково-педагогічних працівників, проведення міжнародних конференцій, семінарів, представлення закладів освіти у міжнародних рейтингах. Протягом останніх років проекти наших університетів виборили проекти, які фінансуються за рахунок європейських коштів. Зокрема, сьогодні реалізується три проекти за підтримки найбільшої програми ЄС з фінансування науки та інновацій Горизонт Європа. Заклади продовжують активно долучатися до програм Еразмус+, за Модулем Жан Моне реалізується шість проектів. Діють інші програми – Еразмус К1, К2, що дають змогу проводити спільні дослідження, проходити стажування та здійснювати академічні обміни в університетах країн-членів ЄС. Здобувачі та викладачі долучаються до програм проектів Польського національного агентства з питань академічного обміну, стипендіальної програми ЄС для лідерів громадянського суспільства країн Східного партнерства, Стипендії Івана Виговського. Географія країн, з якими відбувається співпраця, доволі широка: Республіка Польща, Німеччина, Кіпр, Чехія, Норвегія, Іспанія, Великобританія, Литва, Ірландія, Італія, Фінляндія, Австрія, Швеція».*

Щодо реалізації міжнародних програм, спрямованих на підтримку економіки, відновлення та зростання України виступив **Павло Куц**, начальник відділу зовнішньоекономічної діяльності Департаменту агропромислового розвитку та економічної політики Житомирської обласної військової адміністрації, в.о. заступника начальника управління зовнішньоекономічної політики та підприємництва: *«В євроінтеграційних процесах Житомирщина не стоїть на місці. Ми перейшли від епохи роздумів до чітких дій. Між громадами Житомирщини і європейськими муніципалітетами було укладено близько 46 угод про партнерство, з них 95% з країнами ЄС. Стосовно зовнішньої торгівлі, у 2023 році ми вели зовнішньоекономічну діяльність з усіма країнами ЄС і надходження інвестицій на 95% складалося з країн ЄС. Рушійною силою змін в напрямку євроінтеграції є започаткування широкої участі територіальних громад Житомирщини в програмах міжмуніципального партнерства і програмах транскордонного співробітництва. Маємо успішні кейси в реалізації міжмуніципального партнерства. До речі, досвід партнерства Житомира з містом Дортмунд – гарний*

приклад, де європейські партнери не тільки надають нам м'яку допомогу у вигляді консультацій розроблення програмних документів, а й допомогу – транспортні засоби та технічну допомогу такої як тролейбусна лінія, яка фінансується за кошти Європейського банку реконструкції та розвитку. Щодо транскордонного співробітництва, гарним меседжем є те, що горизонти розширено від шести областей нашої країни до усіх. Громади Житомирщини вже в березні цього року 30% громад області долучилися до програми транскордонного співробітництва, що є великим позитивом».

Директор Державного архіву Житомирської області **Ігор Слобожан** виступив з темою «Архів як елемент культури регіону, його туристичної привабливості»: «Важливою є регіональна пам'ять, яка формує любов до конкретного населеного пункту, що є фундаментом любові до держави в цілому. На жаль, в українців зараз не сформоване адекватне сприйняття історії як науки та відсутнє глибоке знання самої історії. На сьогодні є об'єктивна вимога для популяризації історичних знань, зокрема на регіональному рівні. Державний архів Житомирської області – один з найбільших в Україні за обсягом архівних матеріалів та їхньою географією – Житомирська, Рівненська, Волинська, частково Тернопільська, Хмельницька, Київська, Вінницька області, деякі населені пункти Республіки Молдова. В архіві зберігається понад 1,5 мільйона справ. Архів популярний серед громадян України та інших країн. В архіві зберігаються документи з підписами європейських монархів XVII-XIX століть. Найстаріший документ виявлений в архіві датується 1561 роком. Викликають надзвичайне зацікавлення у громадян розсекречені документи радянського періоду, архівно-слідчі справи періоду репресій 30-х років минулого століття. Також зараз популярними є генеалогічні дослідження, оскільки на території Волині жили поляки, німці, чехи, євреї, інші національності, до нашого архіву їдуть відвідувачі не тільки з України, а й багатьох європейських країн і не тільки. Активно розвивається оцифровка архівних фондів, як частина архівної системи України, в співпраці з міжнародними партнерами. Архіви України за результатами минулого року входять в п'ятірку за темпами оцифрування документів. Прогнозується, що в найближчі п'ять років оцифруються всі документи генеалогічного характеру в архівах України».

Ілона Колодій, начальник Управління культури Житомирської міської ради, повідомила про становище культури Житомира в умовах війни та міжкультурний діалог: *«За період воєнного стану у 2022 році було проведено 2509 заходів, охоплено 56707 осіб. В умовах воєнного стану ми переформатували свою роботу, працівники культури працюють на своєму культурному фронті. На основі Палацу культури в Житомирі створено культурно-гуманітарний центр. В 2023 році було проведено 2659 заходів, охоплено 117000 осіб, з них 60% діти. В цьому році працівники культури сконцентрували свою роботу на підтримці ЗСУ та внутрішньо переміщених осіб. Місто Житомир має багато міст-побратимів, сьогодні йде співпраця з Францією, Італією, Польщею. Міжнародна співпраця і діалог є обміном та донесенням нашої культури світу»*. Ілона Колодій пояснила, що підростаюче покоління активно включається в європейські мистецькі конкурси, на яких представляють колорит нашого міста та України, що безпосередньо сприяє міжкультурному діалогу в практичній площині.

Тетяна Парфентієва, депутатка Житомирської обласної ради (комісія з гуманітарних питань), представила тему «Рух до «соціальної Європи» в сфері інклюзивності, розвитку культури та сталого туризму». Зокрема, вона відзначила: *«Сьогодні Україна показує неймовірні приклади як любити свободу, як бути жертвовними, захищати свої принципи, свої наративи. Власне бути українцем сьогодні – це про те, щоб закатати рукава і активно працювати. Останній мій проект – це книжка нашого земляка Івана Огієнка «Українська культура», яку видано моїм депутатським коштом. Україна вибрала європейський вектор, відійшовши від багатовекторності. У мене питання до тої великої роботи, яку ми маємо сьогодні робити. Культура – фундамент і дорога з двостороннім рухом. Ми маємо брати те, що дають партнери і давати своє, але дуже гідно. Був такий проект «Декомунізовані українські мозаїки». У кінотеатрі «Жовтень» була виставка і дуже гарний фестиваль. Наш житомирський «Жовтень» представлений у всіх арт-галереях. Це був приватний проект, бо наша держава такі речі не фінансує»*. Тетяна Парфентієва звернулася з закликом до учнівської та студентської молоді бути активними й у питаннях культури читання та рекомендувала книги, що є важливими у формуванні світогляду. На думку депутатки державі варто звернути увагу на фінансування культурних установ та власне сучасного мистецтва, яке є засадничим при формуванні погляду на сучасне українське суспільство.

Голова ГО «Скрина корисних справ» **Оксана Давиденко** презентувала доповідь «Громадська активність у сфері гендерної рівності»: «Євроінтеграція дуже пов'язана з громадською активністю. Функціонуюча демократія, звичайно, неможлива без розвинутих громадських організацій. Курс на Євроінтеграцію ми взяли дуже давно. Коли ми уклали Угоду про асоціацію з ЄС, було визначено, що ми маємо враховувати питання рівності між чоловіками і жінками при розробці та провадженні законів, адміністративної політики. Гендерна політика з'явилася в нашому активному лексиконі не так вже і давно. Гендерна політика прошита в українське законодавство, але якщо ми говоримо про практичну реалізацію, це не лише законодавство, це – розподіл грошей, це називається гендерно орієнтоване фінансування, прийняття рішень на державному рівні, це – гендерно орієнтоване врядування. Я представник громадської організації, яка позиціонує себе як жіноча та феміністична і брала активну участь у просуванні гендерної політики. Українському жіночому руху виповнюється в цьому році 140 років. Громадські організації адвокатуєть питання, які пов'язані з нашим активним сьогоденням і життям. Нам потрібно робити так, щоб наше законодавство відповідало нормам ЄС. Житомир – друге місто, яке ратифікувало європейську Хартію рівності чоловіків та жінок.

Жіночі феміністичні організації активно об'єднуються, тільки об'єднуючись можна досягати якихось великих речей, можна просувати адвокаційні кампанії. Мережування на локальному рівні – дуже важливо. Буквально декілька днів тому ми представляли книгу «Це воює вона», про жінок які сьогодні воюють».

Доктор історичних наук, професор кафедри історії України ЖДУ ім. Івана Франка **Ольга Білобровець**, яка отримала Стипендію ім. Івана Виговського та цього навчального року перебуває на стажуванні в університетах Польщі, розповіла про особливості отримання стипендії та охарактеризувала реалізацію наукових проєктів українськими вченими у європейському вимірі. Нагорода імені Івана Виговського передбачає 12-місячне науково-дидактичне стажування в шести польських університетах для кандидата чи доктора в галузі гуманітарних наук. Програму спільно фінансують 22 польські вищі навчальні заклади та наукові інституції. Нагорода імені Івана Виговського має на меті відзначення заслуг громадян України в розвитку науки, культури та громадського життя, формуванні й розвитку громадянського суспільства в Україні та будівництві демократичної проєвропейської України, що поважає найкращі традиції колишньої Речі Посполитої та бере до уваги історичні, сучасні й майбутні зв'язки України з Польщею та Європою.

Нагорода була заснована у 2014 році Центром східноєвропейських студій Варшавського університету, найпрестижнішими польськими університетами (Варшавським, Ягеллонським, Вроцлавським, Університетом Адама Міцкевича в Познані) та чотирма університетами, розташованими вздовж східного кордону Польщі, зокрема Університетом у Білостоці, Університетом Марії Кюрі-Скłodовської в

Люблін, Люблінським католицьким університетом, Жешувським університетом, а також Колегією Східної Європи у Вроцлаві та Національним інститутом Оссолінських у Вроцлаві.

Пізніше до нагороди приєдналися нові навчальні заклади: Гірничо-металургійна академія в Кракові, Познанська політехніка, Варшавська політехніка, Вроцлавська політехніка, Головна школа сільського господарства, Педагогічний університет у Кракові, Аграрний університет у Кракові, Гданський, Лодзький та Вармінсько-Мазурський університети. Урочисте вручення нагороди відбувається у Варшавському університеті щороку 22 травня, в день, коли Сейм ратифікував Гадяцьку унію між Річчю Посполитою Обох Народів та Військом Запорозьким.

Лауреат нагороди, кандидат у галузі гуманітарних наук, отримує можливість пройти річне наукове стажування, відвідуючи по черзі шість польських університетів, де може вести лекції на теми, пов'язані з історією або сучасністю України та регіону, польсько-українськими відносинами, а також займатися власною архівною та дослідницькою роботою.

Голова ГО «Польський студентський клуб» **Валентина Юсупова** розповіла про реалізовані міжнародні проекти та співпрацю з викладачами ЖДУ ім. І. Франка, органами влади та активними житомирцями. Громадська організація очолювана Валентиною Юсуповою досягнула значних успіхів у реалізації спільних українсько-польських проектів. Налагоджена співпраця з польським урядом дала позитивний результат у налагодженні міждержавного діалогу та комунікації, популяризації необхідності такої співпраці. Особливо вагомою діяльністю ГО «Польський студентський клуб» є в освітньо-просвітницьких проектах та культурних заходах Житомира й області. За умов війни «Польський студентський клуб» налагодив гуманітарну допомогу з Польщі для жителів житомирського регіону та допомагає українським біженцям в Польщі. Польські громадські організації в Україні стали надійним промоутером держави як на рівні Польщі, так і Європи загалом.

Вчитель ліцею № 21 та волонтер **Андрій Магалецький** розповів про волонтерство як елемент формування культури громадської участі учнівської молоді: *«Громадянське суспільство – те, яке може брати на себе відповідальність за розвиток країни. Війна для України стала каталізатором волонтерського руху. За даними 2022 року 86% українців стали благодійниками і 33% українців долучилися до волонтерства. Наш ліцей на сьогоднішній день придбав для ЗСУ два автомобілі і неймовірно захоплює як діти до цього доєднуються. Також діти долучаються до допомоги тваринам, відвідують притулок. Ми влаштовували зустрічі з військовослужбовцями. В деяких країнах волонтерська діяльність є обов'язковою для того, щоб вступити в престижний навчальний заклад, отримати професію. В Україні в 2023 році була спроба запровадити такий законопроект, його відхилив комітет з питань освіти. Надзвичайно шкода, але були об'єктивні причини. У нас хотіли включити волонтерство в формат*

формальної освіти».

Завершуючи круглий стіл, модератор заходу Вікторія Венгерська висловила слова вдячності всім учасникам – представникам місцевого самоврядування, депутатського корпусу, громадських організацій, науковцям, студентській та учнівській молоді, які мали змогу обмінятися думками та налагодити комунікацію, що сприятиме майбутнім заходам та проектам в межах євроінтеграційних процесів України. Також Вікторія Венгерська окреслила наступні кроки, які будуть втілені у ході реалізації проекту «Європейська інтеграція та Україна: історична пам'ять та міграційні виклики» за програмою Європейського Союзу Еразмус+ напрямку Жан Моне.

Фінансовано Європейським Союзом. Однак погляди та висловлені думки належать лише автору та не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Erasmus+ Програми ЄС для освіти, навчання, молоді та спорту. Ані Європейський Союз, ані орган, що надає дозвіл, не можуть нести за них відповідальності.

Антон СИЧЕВСЬКИЙ